

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΓΙΑ ΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΥΣ

Ανδρέας Παπανδρέου

Βασισμένο στον Οδηγό Καρτούν της Μακροοικονομικής
των Grady Klein και Yoram Bauman (2012)

Οκτώβριος 2022

ΣΥΝΟΨΗ

Μια μακροοικονομία

- Εισαγωγή
- Ανεργία
- Χρήμα
- Πληθωρισμός
- Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)
- Ο ρόλος του κράτους

Διεθνές εμπόριο

- Εμπόριο και τεχνολογία
- Η κλασική αντίληψη του εμπορίου
- Προβλήματα με το εμπόριο
- Ξένη βοήθεια
- Ξένα νομίσματα

Παγκόσμια μακροοικονομία

- Το τέλος του οικονομικού κύκλου;
- Το τέλος της φτώχειας;
- Το τέλος του πλανήτη;
- Το τέλος της νιότης;

ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΙΚΡΟ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟ

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

- Κάποτε δεν υπήρχε διάκριση μικροοικονομικής και μακροοικονομικής (όλα ήταν 'μικροοικονομική') αλλά περίπου με την μεγάλη ύφεση του 1929 δημιουργήθηκε η μακροοικονομική
- Η μακροοικονομική εξετάζει την συνολική συμπεριφορά της οικονομίας με συναθροιστικούς δείκτες (ανεργία, ΑΕΠ, δείκτες τιμών καταναλωτών)
- Δεν είναι πάντα ευδιάκριτες οι διαφορές μακροοικονομίας και μικροοικονομίας: πολλοί πιστεύουν πως η μακροοικονομική στηρίζεται σε τελική ανάλυση στην μικροοικονομική

MIA MAKPOOIKONOMIA

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΔΥΟ ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- 1) Αύξηση του βιοτικού επιπέδου μακρόχρονα
 - Από την εποχή του "αόρατου χεριού" του Άνταμ Σμιθ (1776)
 - Μεταφορά του Σμιθ: αυτό που είναι καλό για την οικογένεια είναι καλό και για μια χώρα
 - **Η Κλασική Αντίληψη:** η Μακροοικονομία σαν μια καλά οργανωμένη οικογένεια, π.χ., μην δανείζεσαι περισσότερο από ότι μπορείς να ξεπληρώσεις, το εμπόριο είναι καλό
 - Πολλοί συμφωνούν πως μακρόχρονα ακούγονται λογικά αυτά αλλά υπάρχει ένα θεματάκι: Μεγάλη Ύφεση

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΔΥΟ ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- 2) Η κατανόηση των οικονομικών κύκλων, όπως το Μεγάλο Κραχ του 1929, είναι ο δεύτερος στόχος της Μακροοικονομικής
 - Η Κλασική Αντίληψη δουλεύει αρκετά καλά για μακρόχρονη μεγέθυνση, αποτυχαίνει στο να εξηγήσει τις βραχυχρόνιες οικονομικές διακυμάνσεις
 - Ο John Maynard Keynes είπε: “Είμαστε όλοι νεκροί μακρόχρονα”
 - **Κεϋνσιανή Αντίληψη:** Η ιδέα ότι η κυβέρνηση μπορεί να φέρει σταθερότητα βραχυχρόνια
 - Δυστυχώς η προσπάθεια να εξηγηθούν και να διορθωθούν οι οικονομικοί κύκλοι παραμένει δύσκολη!

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΠΟΛΛΑ ΠΕΔΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

- Η Μακροοικονομική εξετάζει την οικονομία
 - Σε μια χώρα
 - Το εμπόριο μεταξύ χωρών
 - Την παγκόσμια οικονομία
- Δεν υπάρχει μια κοινή ή γενικά αποδεκτή Μακροοικονομική: οι διαφωνίες είναι ισχυρές αλλά υπάρχει και σημαντικός κοινός τόπος

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΑΝΕΡΓΙΑ

- Ο καλύτερος τρόπος να κατανοηθεί η Κεϋνσιανή αντίληψη είναι με την αγορά εργασίας
- Βραχυχρόνια η ανεργία μπορεί να είναι μεγάλη
- Στην Μεγάλη Ύφεση η ανεργία έφτασε στις ΗΠΑ το 25% το 1933
- Το 2007 στις ΗΠΑ διατηρήθηκε υψηλή ανεργία που έφτασε 10% το 2009
- Μακρόχρονα (δύο αιώνες) παρά τις τεράστιες αλλαγές στις αγορές εργασίας (πληθυσμιακή ανάπτυξη, είσοδος γυναικών, τεχνολογικές μεταβολές, παγκοσμιοποίηση) οι αγορές συνεχίζουν να δημιουργούν εργασίες για όλους (Κλασική αντίληψη)

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΑΝΕΡΓΙΑ

- Στην Ευρώπη και στην Αμερική πήγαμε από γεωργική οικονομία, σε βιομηχανική και στην συνέχεια σε οικονομία υπηρεσιών
- Ο Αυστριακός οικονομολόγος Joseph Schumpeter όρισε την διαδικασία αυτή ως "δημιουργική καταστροφή"
- Η ανεργία χωρίζεται σε ανεργία "τριβής", "δομική" και "κυκλική"
- Τριβής: αναπόφευκτη διαδικασία όπως το να βρω νέα εργασία
- Δομική: "χαλάει" η ισορροπία ζήτησης και προσφοράς (κατώτατος μισθός, κανόνες απόλυσης)

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΚΥΚΛΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ

- Οι Κεϋνσιανοί και Κλασικοί γενικά συμφωνούν ως προς το κομμάτι της ανεργίας που σχετίζεται με "τριβή" και "δομική" αλλά διαφωνούν για το τρίτο είδος: "κυκλική" ανεργία
- Εδώ τονίζεται η διαφορά της κλασικής και Κεϋνσιανής αντίληψης
- Η κλασική αδυνατεί να εξηγήσει την κυκλική ανεργία ("τεμπελιά"!) και οι Κεϋνσιανοί έχουν δώσει διάφορες εξηγήσεις αλλά μια που έχει επικρατήσει είναι ότι οι μισθοί είναι "άκαμπτοι"
- Π.χ., μακρόχρονες συμβάσεις, οι εργαζόμενοι αντιστέκονται ψυχολογικά σε μειώσεις

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΧΡΗΜΑ

- Απλά μέσο διευκόλυνσης της ανταλλαγής
- Σκεφθείτε πόσο δύσκολη θα ήταν η ζωή χωρίς το χρήμα
- Η κυβερνήσεις έχουν την δυνατότητα να δημιουργούν χρήμα...αλλά η "εξουσία" αυτή έχει όρια
- Μακρόχρονα οι οικονομολόγοι θεωρούν πως το **χρήμα είναι ουδέτερο**
- Αν διπλασιάζαμε το χρήμα όλοι θα είχαμε διπλά εισοδήματα και οι τιμές θα ήταν διπλές...δηλαδή η ποσότητα του χρήματος δεν έχει σημασία
- Η ιδέα αυτή σχετίζεται με τους κλασικούς Άνταμ Σμιθ και David Hume

David Hume

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΧΡΗΜΑ ΒΡΑΧΥΧΡΟΝΙΑ

- Ειδικά για τους Κεϋνσιανούς όμως το χρήμα έχει σημασία βραχυχρόνια
- Αλλαγές στην ποσότητα του χρήματος μπορεί να επηρεάσουν την ανεργία βραχυχρόνια
- Οι κεντρικές τράπεζες δεν μπορούν να κάνουν πολλά μακροχρόνια αλλά μπορούν να προάγουν την σταθερότητα βραχυχρόνια
- Μπορούν να τονώσουν την οικονομία αυξάνοντας την ποσότητα του χρήματος: που δίνει κίνητρα στις επιχειρήσεις και στον κόσμο (βραχυχρόνια) να ξοδεύουν και έτσι να τονώνουν την οικονομία

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΕΠΙΤΟΚΙΟ

- Όμως, η άλλη όψη του "νομίσματος" είναι η δημιουργία φούσκας (υπερθέρμανση ή υπερμεγέθυνση)
- Τότε οι κεντρικές τράπεζες βάζουν φρένο μειώνοντας την ποσότητα του χρήματος
- Ο τρόπος που αλλάζουν την ποσότητα του χρήματος είναι μέσω "πράξεων ανοικτής αγοράς"
- Αν θέλει να τονώσει την οικονομία χρησιμοποιεί ρευστό για να αγοράσει ομόλογα που αυξάνει την κυκλοφορία του χρήματος και μειώνει τα επιτόκια (τιμή του χρήματος)...και το αντίστροφο

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

- Το πιο διαδεδομένο μέτρο πληθωρισμού είναι ο "δείκτης τιμών του καταναλωτή" που παρακολουθεί ένα αντιπροσωπευτικό καλάθι αγαθών
- Αν ο δείκτης ήταν €100 το 1920 και είναι €1000 το 2010 θα λέγαμε πως το επίπεδο τιμών έχει αυξηθεί κατά 10 φορές
- Το εύκολο ερώτημα είναι γιατί συμβαίνει ο πληθωρισμός: όταν τυπώνει πολύ χρήμα η κυβέρνηση οι τιμές ανεβαίνουν (Milton Friedman)
- Το δύσκολο ερώτημα είναι Γιατί μας απασχολεί; (επειδή θεωρούμε πως είναι ουδέτερο μακροχρόνια)

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΨΕΥΔΑΙΣΘΗΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

- Πολλοί οικονομολόγοι θεωρούν πως ο κόσμος υποφέρει από "ψευδαίσθηση χρήματος"
- Αυτό συμβαίνει όταν τα άτομα σκέφτονται σε ονομαστικούς όρους αντί σε πραγματικούς, οπότε ο πληθωρισμός μπορεί να δημιουργήσει σύγχυση και αστάθεια
- Π.χ., δεν ξέρουμε αν η αύξηση της τιμής σηματοδοτεί ότι υπάρχει μεγαλύτερη ζήτηση για ένα αγαθό ή ότι απλά αυξάνονται όλες οι τιμές

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

- Πολύ υψηλός πληθωρισμός μπορεί να κάνει μεγάλη ζημιά, π.χ., υπερπληθωρισμός της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης (Γερμανία) το 1921-24
- Ακόμα μέτριος πληθωρισμός όπως 13% στις ΗΠΑ το 1979 δημιουργεί κίνδυνο ανατροφοδότησης μισθών και τιμών
- Ο αποπληθωρισμός είναι μεγαλύτερος κίνδυνος, π.χ., Μεγάλη Ύφεση ή οι "Χαμένες Δεκαετίες" της Ιαπωνίας
- Ο αποπληθωρισμός αυξάνει το βάρος των χρεών

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

- Μέτριος πληθωρισμός μπορεί να είναι καλό: 2-3%
- Σε ύφεση οι μισθοί τείνουν να μην κατεβαίνουν οπότε ο πληθωρισμός έχει την τάση να μειώνει πραγματικούς μισθούς οπότε αυξάνονται οι επενδύσεις

ΑΕΠ (ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΓΧΩΡΙΟ ΠΡΟΪΟΝ)

- Ο δείκτης ΑΕΠ είναι καλό σημείο εκκίνησης για να μετρήσεις την δύναμη μιας οικονομίας
- $GDP = C + I + G + Exports - Imports$
- Μας δίνει γρήγορη απεικόνιση ζητημάτων όπως το ποσοστό που ξοδεύουμε για υγεία, παιδεία, άμυνα ή το μέγεθος του κράτους
- Ο καλύτερος τρόπος να δούμε αν αναπτύσσεται μια οικονομία μακροχρόνια είναι να δούμε το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΑΕΠ

- Δεν λαμβάνει υπόψη
- Εργασία στο σπίτι
- Την ποιότητα του περιβάλλοντος
- Την κατανομή του εισοδήματος
- Για αυτό χρειάζονται και άλλοι δείκτες, π.χ., δείκτης ανθρώπινης ανάπτυξης (αλφαριθμητισμός, προσδόκιμο ζωής, ΑΕΠ), ποιότητα ζωής (χαράς), πράσινης ανάπτυξης

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

- Έχει μεγάλη επιρροή
- τόσο σε ζητήματα βραχυχρόνιας σταθερότητας
- Όσο σε ζητήματα που αφορούν την μακρόχρονη μεγέθυνση/ανάπτυξη
- Έχουμε ήδη δει το ρόλο της κεντρικής τράπεζας: η Νομισματική Πολιτική είναι η πρώτη άμυνα απέναντι σε βραχυχρόνια αστάθεια
- Υπάρχει όμως και η Δημοσιονομική Πολιτική: άλλο σημαντικό μέσο για την βραχυχρόνια σταθερότητα
- Κάνει χρήση των φόρων και δημόσιων δαπανών

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- Οι κυβερνήσεις συχνά προσπαθούν να τονώσουν την οικονομία όταν είναι υποτονική με αυξήσεις δαπανών και μείωση φόρων και το ανάποδο όταν υπερθερμαίνονται οι οικονομίες
- Προγράμματα όπως επιδόματα ανεργίας λειτουργούν ως αυτόματοι σταθεροποιητές
- Δημιουργούνται ελλείμματα όταν η οικονομία είναι σε ύφεση και πλεονάσματα όταν είναι σε περιόδους υψηλής ανάπτυξης
- Σε ιδανικό κόσμο αυτά θα αντισταθμίζονται μακρόχρονα αλλά στο πραγματικό κόσμο η βραχυχρόνια δημοσιονομική πολιτική απειλείται με μακροχρόνια δημοσιονομικά χρέη

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- Το κράτος μπορεί να προάγει μακροχρόνια ανάπτυξη με
 - Δημιουργία και προστασία δικαιωμάτων ιδιοκτησίας
 - Προάγοντας την καινοτομία και προστατεύοντας τον ανταγωνισμό
 - Επενδύοντας έξυπνα σε υποδομές και παιδεία
 - Αντιμετωπίζοντας την ρύπανση και προστατεύοντας την φύση

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΜΕΓΑΛΟ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟ ΚΡΑΤΟΣ

- Ορισμένοι οικονομολόγοι θεωρούν πως το κράτος πρέπει να κάνει και παραπάνω
 - Αντιμετώπιση της ανισότητας
 - Αντιμετώπιση της φτώχειας
 - Αλλά ισχυρές κυβερνήσεις έχουν και την δυνατότητα να προκαλούν προβλήματα
 - Ο Νομπελίστας James Buchanan μας προειδοποιεί πως οι κυβερνήσεις συχνά ενισχύουν την ανισότητα (συμπεριφέρονται ως άτομα με δικά τους συμφέροντα)

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

- Οι Supply side οικονομολόγοι τονίζουν τα προβλήματα που δημιουργούν οι κυβερνήσεις:
 - Γραφειοκρατία (φόρμες για την δημιουργία μιας επιχείρησης)
 - Εκτοπισμός ιδιωτικών επενδυτών
 - Φόροι που μειώνουν κίνητρα επενδύσεων
- Το δύσκολο είναι να βρεθεί η ισορροπία μεταξύ παρεμβατισμού και μη
- Το μέγεθος του κράτους εξετάζεται από το ποσοστό των κρατικών δαπανών ως ποσοστό του ΑΕΠ αλλά και από την εξέταση των κρατικών ρυθμίσεων/μεταρρυθμίσεων

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

- Ας ξεκινήσουμε με την τεχνολογική πρόοδο
- Για οικονομολόγους η τεχνολογία αναφέρεται στον τρόπο που μετατρέπονται οι εισροές σε εκροές
- Η τεχνολογική πρόοδος αναφέρεται στις βελτιώσεις της τεχνολογίας
- Γεγονός 1: Η τεχνολογική εξέλιξη δημιουργεί κερδισμένους και χαμένους, π.χ., διαδίκτυο και ταξιδιωτικά γραφεία
- Γεγονός 2: Η τεχνολογική πρόοδος είναι εξαιρετική, π.χ., φως από κερί σε ηλεκτρισμό

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

- Η τεχνολογική πρόοδος είναι εξαιρετική γιατί μας επιτρέπει να παράγουμε περισσότερα από τις ίδιες ποσότητες εισροών, οπότε παράγουμε περισσότερα για όλους
- Γεγονός 3: Η τεχνολογική πρόοδος και το διεθνές εμπόριο είναι σχεδόν το ίδιο πράγμα (δημιουργεί πόνο αλλά και κέρδος για όλους)

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

Μίκρο
Εισαγωγή
Ανεργία
Χρήμα
Πληθωρ
ΑΕΠ
Κράτος
Εμπόριο
Κλ. Εμπόρ
Πρ. Εμπόρ
Ξένη βοήθ
Ξένα νόμ
Τέλος κύκλ
Τ. φτώχεια
Τ. Πλανήτη
Τ. Νιότης

Η ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

- Οι Κλασικοί οικονομολόγοι κοιτάζουν τα οφέλη στο σύνολο της οικονομίας και παραβλέπουν τις απώλειες σε μερίδα του πληθυσμού
- Συγκριτικό πλεονέκτημα σημαίνει πως χώρες μπορούν να κερδίσουν από το εμπόριο όταν διαφέρουν οι χώρες (David Ricardo 1817)
- Οι σύγχρονοι οικονομολόγοι πιστεύουν πως ακόμα και οι όμοιες χώρες έχουν αμοιβαία οφέλη από το εμπόριο (Paul Krugman, Nobel 2008)
- Πάντα κάποιοι θα χάσουν όμως
- Αλλά το outsourcing σου επιτρέπει να κάνεις αυτό που ξέρεις καλύτερα

Η ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

- Οι Κλασικοί οικονομολόγοι θεωρούν πως το καλύτερο κομμάτι του εμπορίου δεν είναι οι εξαγωγές αλλά οι εισαγωγές: η βελτίωση της κατανάλωσης
- Έχουν και παράδοξη στάση σε ζητήματα όπως χειραγώγηση του νομίσματος ή ντάμπινγκ: να μην μας ανησυχούν
- Π.χ., αν κρατά η Κίνα το νόμισμα σε χαμηλή αξία θα μπορούσαμε να αγοράσουμε περισσότερα αγαθά
- Αλλά αυτή η αντίληψη είναι απλοϊκή

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΕ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

- Ανθρώπινα δικαιώματα (χώρες με έλλειψη προστασίας των εργαζομένων—αλλά τουλάχιστον εργάζονται;) καμιά φορά μέλη των πλούσιων χωρών φοβούνται απώλεια της δικής τους δουλειάς
- Περιβάλλον (χώρες με έλλειψη κανόνων προστασίας)
- Εθνική ασφάλεια (πετρέλαιο)
- Νηπιακές βιομηχανίες
- Οικονομικοί κύκλοι

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΞΕΝΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

- Η παγκόσμια ιστορία δεν έχει ακολουθήσει ακριβώς το όραμα του ελεύθερου εμπορίου...και για αυτό κάποιες πλούσιες χώρες θέλουν να βοηθήσουν τις φτωχές χώρες
- Σημαντικό μάθημα: λίγη ταπεινότητα όταν θες να βοηθήσεις
- Π.χ., κάποιες τοπικές κοινότητες γνωρίζουν να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τους φυσικούς πόρους όπως την αλιεία (Elinor Ostrom Νομπέλ 2009)
- Ο Yunus Grameen (Νόμπελ 2006) έγινε γνωστός για μικροπιστώσεις ξεπερνώντας έτσι την αδυναμία εγγύησης των φτωχών

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

- Η πιο αμφιλεγόμενη όψη της ξένης βοήθειας είναι τα περίφημα προαπαιτούμενα ή όροι
- Οι οικονομολόγοι που ειδικεύονται στα οικονομικά της ανάπτυξης προσπαθούν να βρουν τρόπους να βελτιώσουν την ξένη βοήθεια
 - Έρευνα με πειράματα από ομάδες όπως Καινοτομία για Δράση κατά της Φτώχειας ή Εργαστήριο Κατά της Φτώχειας στο MIT, π.χ., χρησιμοποιούν δίκτυα προστασίας από ελονοσία όταν πληρώνουν για αυτά. Λαμβάνουν χρήματα οι οικογένειες μόνο αν τα παιδιά τους τα στέλνουν σε σχολεία

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΕΜΠΟΔΙΑ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ

- Οικονομολόγοι εξετάζουν τα εμπόδια στην ανάπτυξη των φτωχών χωρών
- Π.χ., δεν έχουν κίνητρο οι φαρμακευτικές να κάνουν έρευνα για εμβόλιο κατά της ελονοσίας
- Και ψάχνουν τρόπους να τα ξεπεράσουν: βραβείο 1,5 δις για την εταιρία που θα εφεύρει εμβόλιο
- Πολλοί θεωρούν πως ο καλύτερος τρόπος να βοηθηθούν οι φτωχές χώρες είναι να πράξουν σύμφωνα με τα διδάγματα, π.χ., να μην προστατεύουν τα γεωργικά τους προϊόντα

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΞΕΝΗ ΒΟΗΘΕΙΑ

- Σκεφθείτε πως οι πλούσιες χώρες ξοδεύουν κατά μέσο όρο 4 φορές περισσότερο για τους δικούς τους γεωργούς από ότι παρέχουν σε ξένη βοήθεια
- Για αυτό ορισμένοι θεωρούν πως ο καλύτερος τρόπος παροχής βοήθειας είναι το εμπόριο

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΞΕΝΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

- Το παγκόσμιο εμπόριο γίνεται πιο περίπλοκο με ξένα νομίσματα
- Η αγορά ξένου συναλλάγματος προσφέρει λύση με την ισοτιμία συναλλάγματος (ζήτηση και προσφορά)
- Οι ισοτιμίες λέγονται κυμαινόμενες ή σταθερές
- Είναι εύκολο να θεωρήσουμε πως ισχυρό νόμισμα είναι καλό και αδύναμο κακό αλλά οι μεταβολές δημιουργούν νικητές και ηττημένους
- Μεταβολές σε ισοτιμίες επηρεάζουν διαφορετικά τους εισαγωγείς και τους εξαγωγείς, όπως διαφέρουν οι επιπτώσεις των μεταβολών του επιτοκίου σε δανειστές και δανειολήπτες

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ

- Όπως και με τον πληθωρισμό, οι συνεχόμενες μεταβολές δημιουργούν σύγχυση και αβεβαιότητα που είναι κακό για όλους
- Ένας τρόπος να αποφευχθεί η αβεβαιότητα είναι με σταθερή ισοτιμία αλλά αυτό απαιτεί κρατική παρέμβαση
- Η κεντρική τράπεζα μπορεί να αγοράζει και να πουλάει ξένα νομίσματα για να σταθεροποιεί την ισοτιμία
- Όμως είναι δύσκολο να διατηρηθούν σταθεροί
- Το 1994 πολλοί ήθελαν να πουλήσουν μεξικάνικα πέσος για αγορά δολαρίων οπότε η κυβέρνηση του Μεξικού έκανε το αντίθετο

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΚΡΙΣΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ

- Όταν συνεχίζει μια κεντρική τράπεζα να αγοράζει δολάρια εξαντλεί τα αποθέματα της και αυτό καμιά φορά οδηγεί σε ακραία μέτρα
- Το 2000 το Εκουαδόρ εγκατέλειψε το νόμισμά του για το δολάριο, κέρδισε σταθερότητα αλλά έχασε μέρος της ανεξαρτησίας του
- Η άλλη 'ακραία' περίπτωση είναι η απόφαση Ευρωπαϊκών χωρών να δημιουργήσουν κοινό νόμισμα το 1999
- Το θετικό είναι πως εξαφάνισαν τα προβλήματα των μεταβολών ιστοτομιών αλλά υπήρξε απώλεια κάποιας ανεξαρτησίας

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

- Είναι δύσκολο να ζυγίζεις τα οφέλη και τις απώλειες από μια νομισματική ένωση
- Για αυτό πήρε το Νόμπελ ο Robert Mundell το 1999 για βέλτιστες νομισματικές περιοχές
- Τονίζει την σημασία του να γίνονται πράγματα από κοινού σε μια νομισματική ένωση ...αν κινούνται οι οικονομίες προς την ίδια κατεύθυνση όλα καλά
- Τονίζει επίσης την σημασία της ελεύθερης κίνησης της εργασίας και του κεφαλαίου

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΤΡΙΑΔΑ

- Αν μια περιοχή έχει ανάπτυξη και άλλη ύφεση πρέπει να μπορούν οι άνθρωποι και οι πόροι να μετακινούνται ελεύθερα
- Η μεγαλύτερη έκπληξη της δουλειάς του Mundell αναφέρεται στο αδύνατο της τριάδας:
 1. εθνικό νόμισμα που ανταλλάσσεται ελεύθερα
 2. ανεξάρτητη νομισματική πολιτική
 3. σταθερές ισοτιμίες
- Θα ήταν ωραίο να έχουμε και τα τρία αλλά μπορούμε μόνο τα δύο από τα τρία (οι χώρες της νομισματικής ένωσης έχουν απωλέσει το 2)

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΥΚΛΟΥ;

- Ο Νομπελίστας (1995) Robert Lucas στο τέλος του 20ου αιώνα εξέφρασε την πεποίθηση πως οι μεγάλες υφέσεις (depressions) δεν θα ξανά εμφανιστούν
- Λογικό αν σκεφθεί κανείς πως είχαμε δύο δεκαετίες χαμηλού πληθωρισμού, χαμηλή ανεργία και σχετικά σταθερή μεγέθυνση στον πλούσιο κόσμο
- Αλλά τότε ήλθε η χρηματοοικονομική κρίση του 2008

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

Η ΜΕΓΑΛΗ ΥΦΕΣΗ ΤΟΥ 1929

- Ήρθε μετά από μια δεκαετία με τις τιμές μετοχών στο χρηματιστήριο συνέχεια να αυξάνονται όπως και οι τιμές των σπιτιών στις ΗΠΑ
- Η κεφαλαιαγορά έκανε κραχ το 1929
- Τράπεζες κλείσανε η μία μετά την άλλη
- Εθνικές οικονομίες και το διεθνές εμπόριο κατέρρευσαν και η ανεργία εκτοξεύθηκε

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ 1929 ΚΑΙ 2007

- 1929 - 1933
 - Πτώση πραγματικού ΑΕΠ 27%
 - Κορύφωση ανεργίας 25%
 - Πτώση διεθνούς εμπορίου 36%
 - Διάρκεια ύφεσης: 43 μήνες
- 2007- 2009
 - Πτώση πραγματικού ΑΕΠ 5%
 - Κορύφωση ανεργίας 10%
 - Πτώση διεθνούς εμπορίου 20%
 - Διάρκεια ύφεσης: 18 μήνες

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ 1929 ΚΑΙ 2007

- Πολλά αίτια αλλά πρώτο στην λίστα είναι η κακή νομισματική πολιτική
- Όπως μάθαμε ο τρόπος να τονωθεί μια οικονομία είναι με πιο χαλαρή νομισματική πολιτική
- Αλλά η νεοσυσταθείσα κεντρική τράπεζα (FED) έκανε το αντίθετο
- Σε αντιδιαστολή, στην κρίση του 2007 ακολούθησε την σωστή συνταγή σε σημείο μάλιστα που χαμήλωσε τα επιτόκια στο 0%
- Μια μεγάλη συζήτηση είναι κατά πόσο μπορούσε να κάνει ακόμα περισσότερο

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ 1929 ΚΑΙ 2007

- Το 1929 η κυβέρνηση έκανε λάθος και με την δημοσιονομική πολιτική, τότε η ορθόδοξη προσέγγιση ευνοούσε μηδενικού ελλείματος προϋπολογισμούς
- Οι απόψεις του John Maynard Keynes φάνταζαν αιρετικές
- Σήμερα οι απόψεις του Keynes περί δημοσιονομικής τόνωσης είναι πλέον κυρίαρχη αντίληψη στα μακροοικονομική
- Οι δημόσιες δαπάνες (πράσινες) και οι μειώσεις φόρων του 2008-9 (ΗΠΑ) ήταν Κεϋνσιανές πολιτικές
- Χωρίς αυτές τις παρεμβάσεις η ύφεση του 2008 θα ήταν χειρότερη

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΦΕΣΗ

- Πολλοί οικονομολόγοι πιστεύουν πως οι δαπάνες για τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο ήταν αυτές που μας έβγαλαν από την Μεγάλη Ύφεση του 1929 τελικά
- Ακόμα και όταν οι οικονομολόγοι συμφωνούσαν και είχαν δίκαιο, π.χ., ο προστατευτισμός δεν θα μειώσει την ανεργία
- Οι πολιτικοί τα κάνανε λίμπα, π.χ., ο νόμος των Smoot-Hawley το 1930 δασμούς στις εισαγωγές
- Άλλες χώρες έκαναν αντίποινα με δικούς τους δασμούς, προκαλώντας «πόλεμο εμπορίου»: όλοι βγήκαν χαμένοι

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

- Μάθαμε πολλά από την εποχή της Μεγάλης Ύφεσης αλλά έχουμε πολύ δρόμο ακόμα και κυρίως όσον αφορά το χρηματοοικονομικό σύστημα
- Το πρόβλημα με το χρηματοοικονομικό σύστημα είναι πως είναι παγιδευμένο μεταξύ αποτυχίας της αγοράς και αποτυχίας του κράτους
- Ένα πρόβλημα με την προσέγγιση της ελεύθερης αγοράς είναι πως οι τράπεζες δανείζονται βραχυπρόθεσμα και δανείζουν μακροπρόθεσμα
- Αυτό τις κάνει ευάλωτες σε μαζική φυγή κεφαλαίων
- Η φυγή κεφαλαίων μπορεί να καταστρέψει υγιείς τράπεζες και να χάσουν οι καταθέτες τα χρήματά τους

ΧΡΗΜΑΤΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

- Για την αποφυγή της «φυγής κεφαλαίων» πολλές κυβερνήσεις προσφέρουν εγγυημένες καταθέσεις
- Αλλά οι εγγυήσεις δημιουργούν κίνητρο για συμπεριφορές υψηλού ρίσκου
- Αντίστοιχες προκλήσεις υπάρχουν και με άλλες λειτουργίες του χρηματοπιστωτικού συστήματος
- --Ηθικός Κίνδυνος
- Εν ολίγοις το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι επιρρεπές στην αστάθεια
- Οπότε παρά την πρόοδο με νομισματική και δημοσιονομική πολιτική απέχουμε πολύ από την εξάλειψη των οικονομικών κύκλων

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ;

- Από τα 7,7 δις του πληθυσμού της γης περίπου το 1 δις ζει σε πλούσιες χώρες
- 4,5 δις σε χώρες μεσαίου εισοδήματος
- 1,5 δις σε χώρες χαμηλού εισοδήματος
- Η φτώχεια σε μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος χώρες είναι εκτεταμένη
- Οι οικονομολόγοι είναι αισιόδοξοι με την ιδέα της σύγκλησης των οικονομιών

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΣΥΓΚΛΙΣΗ

- Η ιδέα της σύγκλισης βασίζεται στην αρχή ότι οι πρόσθετες επενδύσεις είναι αποδοτικότερες για φτωχές χώρες από ότι σε πλούσιες
- Οπότε οι φτωχές προσελκύουν περισσότερες επενδύσεις
- Όμως η σύγκλιση χρειάζεται κατάλληλες συνθήκες: συνταγή για μεγέθυνση
- Ορισμένοι οικονομολόγοι μιλούν για παγίδα της φτώχειας: φτώχεια δημιουργεί αστάθεια->πολέμους->αποθάρρυνση επενδύσεων->φτώχεια
- Χρειάζεται μεγάλη ώθηση για να ξεπεραστεί η παγίδα (ξένη βοήθεια)

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΑΛΛΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

- Καλή κυβέρνηση
- Γεωγραφία
- Θεσμοί
- Κίνα και Ινδία έχουν οικονομία που στηρίζεται στην αγορά, ειρήνη και σταθερότητα, ανοιχτή στο εμπόριο
- Η ιδέα της σύγκλισης είναι ελκυστική αλλά υπάρχει φτώχεια και στις πλούσιες χώρες
- Ο ορισμός της 'φτώχειας' είναι σχετικός

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΛΑΝΗΤΗ

- Το 2050 ο αριθμός των ανθρώπων στον πλανήτη θα είναι 9 δις
- Το 1800 είμαστε 1 δις, το 2000 6 δις
- Πολλοί θα είναι πλουσιότεροι από εμάς
- Αύξηση πληθυσμού και βιοωτικού επιπέδου δημιουργεί αγωνίες για εξάντληση τροφίμων, ορυκτά, και άλλους φυσικούς πόρους
- Και προβλήματα όπως κλιματική αλλαγή

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΠΕΣΙΜΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΑΙΣΙΟΔΟΞΟΙ

- Μεγάλο χάσμα των αισιόδοξων και απαισιόδοξων
- Οι αισιόδοξοι έχουν πίστη στην μαγεία της ελεύθερης αγοράς
- Μάλθους «Ένα δοκίμιο στην αρχή του πληθυσμού» 1798
- Ευτυχώς ο Μάλθους δεν επαληθεύθηκε
- Όπως και πολλοί άλλοι απαισιόδοξοι (κορύφωση άνθρακα 1865, κορύφωση πετρελαίου 1972, κορύφωση πετρελαίου 2008)
- Οι αγορές και η σπανιότητα: στοίχημα Julian Simon και Paul Ehrlich

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΤΙΜΗ ΣΤΟΝ ΑΝΘΡΑΚΑ

- Αλλά οι αισιόδοξοι ξεχνούν ότι οι αγορές συχνά αποτυχαίνουν
- Κλιματική αλλαγή (προστασία του κλίματος είναι δημόσιο αγαθό)
- Πετάμε δις τόνους αέρια θερμοκηπίου ετησίως στην ατμόσφαιρα
- Οι επιστήμονες συμφωνούν ότι συμβαίνει και ότι μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες
- Ήδη έχει αυξηθεί η θερμοκρασία μετά την αρχή της βιομηχανικής εποχής κατά 1,2 κελσίου
- Συμφωνούν οι οικονομολόγοι πως πρέπει να υπάρξει μια τιμή στον άνθρακα (φόρος ή με άλλο τρόπο)

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΝΙΟΤΗΣ

- Στον 20ο αιώνα οι μακροοικονομίες ήταν γεμάτες από οικογένειες με νέους στην ηλικία αλλά στον 21ο υπάρχουν σημάδια γηρατιών.
- Αυτό ισχύει κυρίως στις πλούσιες χώρες που ενισχύεται με την συνταξιοδότηση της μεταπολεμικής γενιάς
- Αλλά και οι φτωχές χώρες «ωριμάζουν»
- Λόγω της μέχρι πρόσφατα πολιτικής ένα παιδί ανά οικογένεια, η Κίνα θα είναι η πρώτη χώρα που θα «γεράσει» πριν πλουτίσει
- Προγράμματα που φροντίζουν τους ηλικιωμένους αντιμετωπίζουν προκλήσεις

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

- Στις ΗΠΑ οι προκλήσεις θα είναι μεγάλες για την κοινωνική ασφάλεια και την ασφάλεια περίθαλψης
- Τα προγράμματα αυτά καλύπτουν από 4,3% του ΑΕΠ το 1971 σε 10,1% το 2012
- Το σύστημα «πληρώνετε όσο προχωράτε» (pay as you go) σημαίνει πως οι φόροι των τωρινών εργαζομένων πληρώνουν τους τωρινούς συνταξιούχους
- Αλλά καθώς προβλέπεται μεγάλη αύξηση στα έξοδα για τους ηλικιωμένους το σύστημα οδηγείται σε τέλμα

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

- Θα χρειαστούν μείωση δαπανών, αύξηση φόρων ή αύξηση δανεισμού
- Δύο άλλες λύσεις έχουν λιγότερο πόνο:
- Αύξηση αποτελεσματικότητας στον τομέα της περίθαλψης
- Οικονομική μεγέθυνση
- Το πρόβλημα είναι πως ο ρυθμός τεχνολογικής προόδου επιβραδύνεται
- Οικονομολόγοι μετράνε την τεχνολογική πρόοδο εξετάζοντας την αποδοτικότητα της εργασίας
- Μετά την χρυσή εποχή στα μέσα του 20^{ου} αιώνα ο ρυθμός αύξησης της αποδοτικότητας μειώνεται

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

- Υπάρχει ελπίδα πως μπορεί να αυξηθεί ο ρυθμός
- Οι οικονομολόγοι ακόμα παιδεύονται με την παρατήρηση του Νομπελίστα Robert Solow 1987: «βλέπουμε την εποχή των υπολογιστών παντού αλλά όχι στην επίδραση της αποδοτικότητας»
- Οι περισσότερες πλούσιες χώρες αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα δημοσιονομικού χρέους (λόγω δημογραφικού και ρυθμού τεχνολογικής προόδου)
- Οι φτωχές δεν έχουν τα προβλήματα χρέους αλλά δεν έχουν και κοινωνικά δίκτυα
- Το δίλλημα μεταξύ του ηθικά ορθού και του οικονομικά βιώσιμου εντείνεται.

Μίκρο

Εισαγωγή

Ανεργία

Χρήμα

Πληθωρ

ΑΕΠ

Κράτος

Εμπόριο

Κλ. Εμπόρ

Πρ. Εμπόρ

Ξένη βοήθ

Ξένα νόμ

Τέλος κύκλ

Τ. φτώχεια

Τ. Πλανήτη

Τ. Νιότης

ΤΕΛΟΣ